

Läsresan 3 Läsebok

Läraranvisning HTML, bearbetad text och bild

Verksnummer: 41194

Den här läraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur den pedagogiskt anpassade boken skiljer sig från originalboken och hur ni kan arbeta med den.

Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom att visuellt beroende innehåll omarbetas. Målet är att elever med svår synnedsättning/blindhet ska kunna använda läromedlet på samma sätt som sina klasskamrater. De anpassade uppgifterna ska ha samma pedagogiska innebörd som förlagan och eleven ska vara lika självgående som de övriga i klassen.

Plocka upp eventuella svällpappersbilder så snart du kan och förvara pärmarna stående. Svällpappersbilderna kan klibba ihop och den tryckta punktskriften, i exempelvis innehållsförteckning och nycklar, riskerar att plattas till om de förvaras liggande. Den tillfälliga lukt, som kan förekomma då svällpappersbilderna är nytryckta, hinner också avta tills de ska användas av eleven.

Har du frågor, eller vill dela med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av denna bok, mejla till anpassningsfunktionen@spsm.se.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på tel. 020-23 23 00.

Trevlig läsning!

Lärraranvisning

Titel: Läsresan 3 Läsebok

Författare: Mårtensson

ISBN: 987-91-8835-980-3

Innehåll

Webbläsare.....	1
Generella förändringar av boken	2
Sidspecifika förändringar.....	3
Information till läsaren	7
Pedagogiska tips	8
Bildbeskrivningar	10

Webbläsare

En bok i HTML-format läses i ett webbläsarprogram. Tänk på att boken kan se olika ut i olika webbläsare. Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. Exempelvis kan matematiskt innehåll se olika ut och i vissa webbläsare fungerar det dåligt. Om den webbläsare ni har som standardwebbläsare inte fungerar kan ni behöva installera ett annat alternativ.

Får ni problem med webbläsare, kontakta SPSM.

Generella förändringar av boken

Under denna rubrik beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens bok, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade.

- **Det är en del förändringar gjorda i boken för att få den att fungera för den punktläsande eleven. För att inte göra den här läraranvisningen alltför omfattande och krånglig att läsa uppmanar vi dig att titta i *elevens Textview-bok* där du lättare kan se alla förändring sida för sida.**
- Till läraren, Källförteckning och baksides text utgår.
- Bilderna av bokomslagen som inleder varje kapitel har fått bildbeskrivning. Att de föreställer just bokomslag presenteras enbart i Till läsaren.
- Alla bilder är inte beskrivna, men det finns ändå en hel del bildbeskrivningar med. Det är svårt att få ut samma information ur en kortfattad beskrivning. Diskutera gärna bilderna och ge eleven mer information där det behövs.
- Det finns en svällpappersbild.
- Det finns inte någon svällbild till experimentet Näckros. Den måste klippas av vanligt papper.
- Onödiga versaler utgår.
- Kursiv och fetmarkering av ord eller hela meningar utgår.
- Gulmarkerade ord i kapitlens boktexter skrivs inom parentes.
- Övningarna **Ord att förstå**
- Fotografierna utgår. Orden är numrerade 1-8.

Sidspecifika förändringar

Här kan du läsa om sidspecifika tillägg och ändringar. Det kan också vara sidspecifika instruktioner till dig som lärare, till exempel att ta fram konkret material.

15

Flickan och cirkushunden och andra kapitel

Eleven får en kort sammanfattande bildbeskrivning. Den behöver förtydligas. Samtala därför om bilderna med hela klassen så att eleven med synnedsättning kan bilda sig en egen uppfattning. Om tid finns kan man även rita någon enkel bildillustration på elevens ritmuff exv. ett cirkustält, en hund.

Kolla så att eleven kan teckna för parenteser (p236 – p356) i annat fall lär eleven dem då många av de gulmarkerade orden i boken markeras med parenteser.

41

Pingviner – tankekarta

Bilder av tankekartor utgår. Cirklarna har ersatts med svarsmarkeringar. Visa på elevens ritmuff hur de seendes tankekartor kan se ut.

45

Pingvinmat

Då bild utgår rita enkla bilder på hur en fisk, bläckfisk och krill kan se ut. Det är särskilt de två sista som eleven troligen inte har någon aning om hur de ser ut.

55

Flöjtspelaren i Hameln

Bilderna utgår. Samtala med klassen om hur berättelsen är illustrerad, med svarta bilder där alla är ritade i profil. Detta kan enkelt illustreras med en ritmuffsbild.

77 ff.

Djurfotografier

Fotografierna utgår och saknar därför bildbeskrivning. Samtala därför med eleven individuellt eller i klassen om de olika djurens utseende och egenheter. Utgå från elevens egna kunskaper och fyll på med fakta.

78

Världskarta

Här kan det behövas en världskarta i svällpapper för att förtydliga bildbeskrivningen.

80-85

Fotografier på djur

Fotografierna på djuren utgår. Eventuell bildtext som innehåller information om djuren är inkluderade i texten. Gör en genomgång av hur olika djur ser ut, vad är speciellt för dessa djur, hur känner man igen dem osv. Utgå från elevens kunskapsnivå och jämför regnskogens djur med djur som eleven redan känner till.

102

Tidslinje.

Tidslinjen är återgiven med bildbeskrivning. Bildtexten finns med.

103

Bild

Bilden har en kort bildbeskrivning men bilden innehåller även information om hur man kunde tillaga mat som inte framgår tydligt i texten. Rita gärna ställningen som man gjort för att kunna grilla köttstycket eller gör en illustration med några träpinnar. Allt som visuellt kan ge eleven med synnedsättning en taktill känsla gör att eleven bättre kommer ihåg det man pratat om.

142

Ett steg i taget.

Bildtextens namn på bärarna är infogad i den löpande texten.

144

Bildtext

Bilderna utgår men illustrera gärna på elevens ritmuff/Blackboard hur man gjorde för att ta sig över sprickorna i glaciären.

149 -157

Experimentera mera

Texterna i det här kapitlet kräver vissa förberedelser och eleven med synnedsättning behöver få mera tid att bekanta sig taktill med de olika sakerna som behövs för att göra experimenten. Gör individuella genomgångar med eleven så att eleven sedan kan vara med och göra experimenten med en klasskamrat.

151

Regnvarnare

De finns bildbeskrivning men den behöver troligen förtydligas.

157

Det magiska glaset

Bilderna utgår. Visa taktill hur man gör experimentet.

165

Ett porträtt

Gör en enkel skiss på elevens ritmuff som visar musöronen och morrhåren.

172

Vincent van Gogh

Bildbeskrivning finns till några av tavlorna. Här kan man med fördel även knyta an till bildämnet då van Goghs solrosor är ganska lätta att rita på ritmuffen för eleven med synnedsättning.

173

Bildtexter

Tavlorna har ingen bildbeskrivning. Bildtexterna har gjorts om enligt nedan:

Vincent målade många självporträtt och han tyckte om att måla utomhus exempelvis en gård i Frankrike.

175

Söt- och saltvatten

Bildbeskrivning finns men illustrera gärna cirkelarna på elevens ritmuff och markera där cirkelarna överlappar varandra med ett raster/mönster.

177

Gas, flytande, fast

Eleven saknar bilderna och kolla därför att eleven vet vad vattenånga är för något. Visa genom att koka upp lite vatten.

178

% - procent

Det är inte helt säkert att eleven kan punktskriftstecknet för procent (p46p356) så därför finns ordet "procent" inom parentes.

179

Sötvatten är ovanligt

Rita en enkel ritmuffsbild som förtydligande till bokens text.

181

Vattnets kretslopp

Svällpappersbild finns. Gör en individuell genomgång av svällpappersbilden tillsammans med bokens text. Eleven använder även svällpappersbilden för att lösa uppgifter i Arbetsboken.

182

Allt liv föds i urhavet

Då eleven inte har någon bild har texten ändrats på följande sätt:

Ingen vet hur de första levande varelserna såg ut. De levde i havet ...

Rita en enkel ritmuffbild, inga detaljer, och samtala om att här får man använda sin fantasi för det finns inget rätt eller fel. En elev med synnedsättning har ofta lite svårt att fantisera och här är det ett gyllene tillfälle att träna detta för oberoende av vem som ritat så vet ingen vad som är rätt.

185

Bilden

Bild saknas. Samtala om bilderna så att eleven vet vad klasskamraterna eventuellt samtalar om.

186-187

Ordspråk

Bildbeskrivning finns, men samtala mer om vad ordspråken står för.

204-205

Återberätta

Eleven har fått en kort bildbeskrivning av bilderna utifrån bokens texter. Men då det är eleven som ska återberätta har bildbeskrivningen inga detaljer etc.

Information till läsaren

Här finns information riktad till eleven om hur boken är anpassad. Denna text finns inte i elevens bok. Läs igenom informationen tillsammans med eleven.

- Varje kapitel inleds med en bild som ser ut som bilden på ett bokomslag. Vad bilden på omslaget föreställer beskrivs i bildbeskrivningen.
- Flera bilder, men inte alla, beskrivs och det finns en svällpappersbild.
- I de olika texterna finns det ord skrivna inom parentes. Det är de ord som du tränar lite extra på i Ord att förstå.
- Om du vill få något extra förklarat kan du be din lärare förklara med ord eller rita en enkel bild på din ritmuff/Blackboard. Tveka aldrig att fråga din mentor.

Skicka gärna dina synpunkter på anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se

Pedagogiska tips

I detta avsnitt hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med de olika uppgifterna i boken. Här återfinns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som skolan kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.

- Gör **alltid** en individuell genomgång med eleven inför varje nytt kapitel och tänk efter vad vill du som pedagog att eleven ska kunna efter genomgången kapitel. Anpassa undervisning utifrån detta! Det är särskilt viktigt när ni går igenom orden i "Ord att förstå" då dessa saknar bildbeskrivning. Om varje bild i bokens skulle få bildbeskrivning så skulle det bli för mycket text för eleven och det viktigaste är att eleven läser bokens texter. Tag därför som vana att kontrollera att eleven verkligen vet vad orden betyder. Ofta får man svaret: Jag vet! Det är lätt att ta för givet att det vet även eleven med synnedsättning men vi måste vara uppmärksamma på att så är inte alltid fallet. Det som inte blivit presenterat för eleven finns ju inte. Så lägg ner lite tid på genomgången av orden med olika exempel särskilt om orden har flera betydelser beroende på kontexten.
- Ta vara på alla tillfällen där man taktilt kan illustrera ett ord. Det är då mycket lättare för eleven att lära in dess betydelse.
- Bildbeskrivningarna kan **aldrig** ge exakt samma information som de seende eleverna får genom att se på bilderna, samtala därför om bilderna och **ge den extra information** som eleven med synnedsättning kan ha nytta av för att få samma förståelse som de seende eleverna.
- Samtliga böckers omslag har fått bildbeskrivning som ger en liten hint om vad boken kommer att handla om. Vissa bildbeskrivningar kommer eleven att behöva för att kunna besvara uppgifter i Arbetsboken. Det gäller även svällpappersbilderna.
- Tankekartorna exv. sid 41 Pingviner, som omges av cirklar har i boken ersatts med markeringen ---. Men när eleven skriver sin tankekarta kan den skrivas med orden under varandra.
Pingviner ---
- Orden i texterna som är gulmarkerade i svartskriftsboken är skrivna inom parentes. Kolla så att eleven kan detta punktskriftstecken. (p236p356)
- Utgå **alltid** från den enskilde elevens befintliga kunskaper. Försök få eleven att hitta på egna sätt att "hänga" upp sina nya kunskaper. Det hör till allmänbildningen att veta var regnskogen finns eller vattnets kretsgång etc. Tyvärr är denna information inte lika lättillgänglig för en elev med synnedsättning som för de seende eleverna och därför är den individuella genomgången så viktig.
- I årskurs 3 har eleven inte stött på så många svällpappersbilder att han/hon fått den träning som behövs för att snabbt kunna avläsa och tolka en sådan bild. Tag därför vara på de tillfällen som naturligt dyker upp i undervisningen och gör individuella genomgångar av svällpappersbilderna.

- Det kan även vara bra att kunna sätta fast exempelvis kartor i svällpapper på ett mjukare underlag (exv. en platta i kork från SPSM. Bestnr. 6015) för då kan man markera med exv. kulnålar.
- Ritmuffen är ett bra hjälpmedel då det saknas taktila bilder. Rita en enkel skiss. Skala bort all onödig information. Man kan även göra det enkelt för sig genom att göra en kopia av den bild man vill rita genom att kopiera den i skolans kopiator. Sedan är det bara att stoppa in den kopierade bilden i ritmuffen. Fyll i de konturer som Du anser behövs för förståelsen och skriv sedan den text som eleven behöver genom att sätta in ritmuffen i elevens Perkinsmaskin.
- I dag finns även Blackboard (bestnr: 10326). Det är en ritplatta där man snabbt och enkelt kan framställa taktila bilder. Man beställer den hos SPSM. Det finns två filer på Youtube om hur den används. Sökord på Youtube: Sensational blackboard.
- Tänk på att det tar **längre tid** för en elev med svår synnedsättning att läsa igenom texterna och att läsa igenom bildbeskrivningarna kräver extra tid.
- Vid prov har eleven med synnedsättning också rätt att få **mera tid** till sitt förfogande.

Bildbeskrivningar

Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.

15

Tecknad bild av flickan och hunden. Flickan är klädd i rött. T-shirt och träningsbyxor. Hennes hår spretar ut över ett svettband i pannan. Hunden har svart rufsig päls, lång nos och långa öron.

29

Så här ser det ut vid mitt ritbord.

Foto av Stinas ritbord. Det är täckt av papper med teckningar, pennor och en kaffekopp. På en hylla ovanför ligger en stapel med böcker. På ett snöre med klämmor sitter foton och andra bilder.

31

Tecknad bild av Charlie Knapp. Han står bredvid sin dator. Han gör ett hopp, så snabbt att kläderna skrynklar sig på kroppen. Han håller händerna om kinderna. Ögonen stirrar och munnen öppnas stort, som i ett vrål. Charlie ser ut att skrika i panik.

41

Tecknad bild av kejsarpingviner. En pingvinunge står mellan sina föräldrar. Pingvinungens huvud är svart från nacken ner mot näbben resten av kroppen är täckt av vita fluffiga fjädrar. Föräldrarna har vitt bröst och mage och svart huvud och rygg.

50

Tecknad bild som visar ungens utveckling – från nykläckt unge i augusti (då vinter i Antarktis) till vuxen i januari (då sommar. Som nykläckt är den täckt av dun. Det fluffiga dunet försvinner mer och mer och under det växer den vuxna pingvinens fjädrar fram. Som riktigt liten är den mörkt grå, sedan blir dunet ljusare grått. Som vuxen har den en grå rygg och en vit mage.

52

Diagram som jämför de olika pingvinarternas storlek. För jämförelse är också flickan Elsa med i diagrammet.

kejsarpingvin: 120 cm

klipphopparpingvin: 50 cm

kungspingvin: 90 cm

ringpingvin: 70 cm

Elsa: 140 cm

55

Tecknad bild av flöjtspelaren. Han är klädd i kläder från förr. Han har en mössa med fjädrar och stora puffärmar på sin jacka. Han spelar på sin flöjt och en massa svarta råttor springer mot honom.

67

Tecknad bild. Mot en blå himmel flyger en vit fågel.

77

Foton av regnskogsdjur: fingerdjur, jaguar, orangutang, krokodil och näshornsfågel.

78

En världskarta visar hur regnskogsområdena ligger längs ekvatorn. De ligger i den övre delen av Sydamerika, mitt i Afrika och i övärldarna mellan Asien och Australien.

79

En tecknad bild visar de olika skikten. De högsta trädtopparna som sticker upp ovanför det täta krontaket. I mellanskiktet slingrar lianer uppför trädstammarna.

87

Tecknad bild av Jördis och Harry. De är i en slöjdsal. Jördis står i förgrunden. Hon är klädd i randig tröja. Hon slipar på något med sandpapper och sneglar mot Harry som sitter uppkrupen på en hyvelbänk och sneglar tillbaka. Bredvid henne ligger en papperslapp med text. Texten är undertecknad med ett hjärta. Det står: I morgon är det tisdag.

88

Tecknade bilder av Jördis familj och vänner.

Hej! Här är jag, Jördis.

Min mamma Hanna

Min pappa Henrik

Våra katter Hunden och Råttan

Min lillebror Hjalmar

Min bästa vän Judith

Världens bästa Harry (han går också i min klass)

Vår klasskompis Hermione

OBS! Harry och Hermione är låtsassyskon

(Harrys pappa hjärta Hermiones mamma = sant!)

Vilda (granne)

101

Tecknad bild av ett stenåldershus. Huset har halmtak. Framför huset sitter människor, på sig har de kläder av skinn. Det står ett får i bakgrunden. En kvinna mal säd mellan två stenar. En flicka håller mjölet hon malt ner i ett lerkärl. Mannen lagar mat på stenar som ligger i en grop i marken. Han täcker gropen med gräs.

101

Två cirklar som symboliserar jägarstenåldern och bondestenåldern. De båda cirklarna täcker lite över varandra då det var både jägar- och bondestenålder.

102

En tidslinje visar olika perioder och hur länge de varade:

jägarstenåldern: 8000 f.Kr.–4000 f.Kr.

bondestenåldern: 4000 f. Kr.–1800 f.Kr.

bronsåldern: 1800 f.Kr.–500 f.Kr.

järnåldern: 500 f.Kr.–1050 e.Kr (vikingatiden: 800–1050 e.Kr)

medeltiden, och nya tiden följer därefter.

Bildtext: I tidslinjen kan du se att vi hade stenålder i flera tusen år.

103

Tecknad bild av en man och en kvinna som sitter vid en öppen eld. Över elden står en ställning av grenar. Där hänger kött som grillas. Mannen arbetar på något med en enkel kniv. Kvinnan lägger mera ved på elden.

105

Tecknad bild av hus med halmtak, en enda ingång, inga fönster och ett hål i taket där röken från elden kan komma ut. Utanför går getter och grisar.

Vid fiske användes fiskekrok och till förvaring av mat hade man lerkärl.

108

Två stora hus med halmtak som sträcker sig nästan ner till marken. Utanför ena husets ingång står en man och kollar husets tak med en lång stör. Framför honom ser man en gris. Det finns även getter, får och några kor som ett barn mjölkar. En kvinna plockar bär. Framför det andra huset sitter en familj och mal säd till mjöl mellan två stenar och mannen lagar mat i en grop i marken. En annan man har varit och samlat grenar till elden.

117

Framsidan på en tidning som heter Kompismagasinet. Det finns korta rubriker, en del med bild till, som visar vad man kan läsa om i tidningen:

- Sam 10, trivs i mål!
bild på innebandymålvakt
- Intervju med barnskådis
- Hardy och Shirin har startat ett eget företag
- Önskebilden
- Massor av nya insändare
- Nyttigt!
Bild på flicka som äter chokladrubrik
- Pyssel, gör ditt eget flaggspel
bild på pappersflaggor i olika färger

118

Foto av Sam på innebandyplanen. Han sitter på knä framför målet. Han har hjälm med galler, matchkläderna är vita med svarta ränder.

120

Foto av tre killar med svarta tröjor. De håller om varandra. Alla har skyddsglasögon på sig.
Bildtext: Glasögon är ett krav när innebandylaget Mossen tränar.

121

Foto av Victor med skyddsglasögon på och bandyklubban i händerna.
Bildtext: Sams lagkompis spelar back.

125

Tecknad bild av pojken Amir. Han stirrar med uppspärade ögon på salladen framför sig, där en kackerlacka promenerar bland gurkbitar och tomater.

137

Foto av Renata Chlumska. Hon står högt uppe på en snöklädd bergstopp med klarblå himmel i bakgrunden. Hon är klädd i täckjacka med luvan uppdragen. På fötterna har hon tjocka kängor med stora piggar som ger bra grepp på is och snö. Hon lutar sig mot en ishicka och vinkar till fotografen.

149

Tecknad bild av fyra barn som utför experiment. De arbetar vid ett stort bord och de är klädda i vita skyddsrockar. En av dem, med skyddsglasögon på, övervakar en glaskolv som det ryker ur. På bordet ligger många saker: en glasburk, en citron, en banan, en linjal, en ballong, tändstickor, penna och block.

151

Tecknad bild av regnvarnaren. En skiva hård papp är vikt så det bildas ett golv och en vägg. På väggen är det ritat en skala med streck. Längst ner till vänster visar skalan en sol, sedan följer streckmarkeringar i en kvartscirkel upp till övre högra hörnet där skalan visar ett regnmoln. På golvet, helt intill väggen, står en tallkotte. I ett av kottens fjäll sitter en visare, gjord av en nål och en bit sugrör.

154

Tecknad skiss över ett ägg i en burk med sötvatten. Ägget ligger på botten.

154

Tecknad skiss över ett ägg i en burk med saltvatten. Ägget flyter på vattenytan.

161

Tecknad bild av Max. Max är klädd i grön luvtröja och jeans. I handen håller han en pensel. Penseln verkar ta tag i Max hand och dra honom efter sig. Han verkar överraskad av kraften och hänger viljelöst efter.

172

Fyra tavlor med blommor målade av Vincent van Gogh. Första tavlan visar en bukett vita rosor i en grön vas, sedan blå iris som växer ute samt ytterligare två buketter med oleander och solrosor. Vincent van Goghs solrostavlor är mycket kända.

175

Tecknad bild av en liten ubåt som åker fram under vattenytan. Båten är oval, har tre små runda fönster och ett periskop som sticker upp. En person tittar ut genom ett av fönstren (huvudet sticker faktiskt ut genom fönstret). En gul fisk kikar in i ubåtens periskop.

175

Två cirklar som delvis överlappar varandra. Över den ena cirkeln står det saltvatten, Över den andra sötvatten.

186

Ordspråk

Kan du hitta de fyra ordspråken som finns i bilden?

En tecknade bild där vatten från en liten sjö via en flod rinner ut i havet. En flicka gör olika saker på bilden.

1. Hon bär två hinkar med vatten över en bro.
2. Man ser ett vattenglas med ett vikingaskepp som virvlar runt bland höga vågor.
3. Flickan simmar bland fiskarna i havet.
4. Flickan har staplat alltför många skålar på höjden så att vattnet i den översta skålen börjar droppa ner på hennes huvud.

189

Tecknad bild av ett rum med många gamla saker. Längst fram ser man ett bord med en stor soppskål, tallrikar och skedar. På bordet finns också många olika ljusstakar med tända ljus. Vid bordet står stolar med höga ryggar som är fint dekorerade. Lite här och där ser man spindlar. På väggen hänger porträtt av människor i gammeldags kläder, men också monterade skallar av jaktbyten. De är från olika djur med horn.

195

Tecknad bild av Vera och Olle vid middagsbordet. Olles näsa når precis upp till bordskanten. På bordet står en soppskål och bröd. Barnen har var sin tallrik med soppa framför sig. De ser lite tveksamma ut. Det kryper spindlar både på bordet och bland tavlorna som hänger på väggen.

204

Återberätta – fyra bilder från texten: En varg flyttar in.

1. Ask vaknar. Hans syster sover bredvid honom. Han ser farfar sitta vid eldstaden.
2. Ask står bakom ett träd med en pinne i handen. Hans syster står bredvid en stor älg.
3. En vargfamilj.
4. En vargunge.
5. Ask står och kollar på solnedgången tillsammans med sin varg som nu är stor.

205

Återberätta – En speciell pensel

1. Max har krockat med en kvinna på väg till skolan och hans smoothie har hamnat i kvinnans hår.
2. En pensel med nästa inga strån.
3. Bildläraren Zelda har kallat på rektorn och Max försöker hålla undan sin teckning.
4. Den magiska penseln drar iväg med Max.
5. Zelda börjar sakta försvinna.
6. Rektorn och Max ser nöjda ut där de står och kollar på väggen med de nymålade blommorna